

TOIMINTA- KÄSIKIRJA

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Sisältöluettelo

_____	•
_____	•
_____	•
_____	•
_____	•
_____	•

1

Johdanto

Johdanto

Tämä toimintakäsikirja on suunnattu kaikille, jotka haluavat työssään edistää maahanmuuttaneiden osallisuutta, toiminnallisen suomen kielen oppimista sekä työllistymisen valmiuksia. Toimintakäsikirjaa voivat hyödyntää esimerkiksi työllisyys- ja hyvinvointialueet sekä kolmannen sektorin toimijat palveluidensa suunnittelussa ja toteutuksessa. Haluamme levittää tämän toimintakäsikirjan avulla hyviä ja toimiviksi todettuja toimintamalleja ja käytäntöjä sekä ideoita maahanmuuttaneiden kotoutumisen, osallisuuden sekä työllistymisen parantamiseksi moniammatillisten ja monialaisten toimijoiden yhteistyöhön sekä palveluiden kehittämistyön tueksi.

Hankkeen aikana kehitettiin ja pilotoitiin kahta erilaista toimintamallia; ALMA- valmennus ja TOIMIVA-valmennus. Toimintamallien perustana oli työelämälähtöisyys sekä osallisuuden ja kotoutumisen edistäminen. Valmennuksien kautta tavoiteltiin toiminnallisen suomen kielen oppimisen edistymistä, mikä lisää työllistymisen valmiuksia ja kotoutumista.

Hankkeessa toteutettiin palvelumuotoilutuokioita yhdessä hankkeen osallistujien kanssa, joiden tavoitteena oli edistää osallisuutta, kotoutumista sekä valmennustyön sisällön suunnittelua tarvelähtöisesti.

TOIMIVA-hanke oli 2 vuotinen ESR+ hanke, jonka rahoituksesta vastasi Euroopan sosiaalirahasto, Varkauden kaupunki, Siilinjärven kunta sekä Elävä säätiö sr.

2.1 Valmennuksiin ohjautuminen

TOIMIVA-hankeeseen oli mahdollista ohjautua maahanmuuttopalveluiden, työllisyyspalveluiden, hyvinvointialueiden sekä oppilaitosten kautta tai itseohjautuen. Hankkeeseen osallistumisen kriteerinä oli voimassa oleva kuntapäätös joko Siilinjärvellä tai Varkaudessa.

1.toimintavuoden jälkeen hankkeeseen ohjautumisen lisäämiseksi osallistuminen mahdollistettiin myös niille maahanmuuttaneille, joilla kuntapäätös oli vireillä, mutta ei vielä myönnetty.

Muita kriteereitä olivat suomalainen henkilötunnus, voimassa oleva suomalainen henkilökortti tai passi, työikäisyys 18-65 vuotta sekä tavoite työnhaun aloittamisesta, työhön tai koulutukseen pääsystä. Hankkeeseen osallistujat osallistuivat hankkeen toimiin vapaaehtoistyön sopimuksella, joka sisälsi vakuutuksen valmennuksen aikana. Valmennuksen pystyi keskeyttämään milloin tahansa esimerkiksi työn tai opiskelun alkaessa. Osallistujat rekisteröitiin myös ESR+ hankkeen tietojärjestelmään joko omatoimisesti tai hanketyöntekijän avustamana. ALMA-valmennuksen aloituspäivät olivat määriteltynä, kun taas TOIMIVA-valmennuksessa aloitus toteutui non stop periaatteella.

Hankkeessa tehtiin kehittämistyötä ja pyrittiin vastaamaan monenlaisiin tarpeisiin ja mahdollistamaan osallistuminen erilaisissa elämäntilanteissa. Valmennuksiin osallistuikin maahanmuuttaneita, jotka olivat samaan aikaan työkokeiluissa, osa-aikaisessa työssä, opiskelemassa kursseilla tai kotona lasten vuoksi.

2.2 ALMA-valmennus

Alkutilanteen työ- ja toimintakyvyn selvitys

Tarve työ- ja toimintakyvyn arviointiin

Maahanmuuttaneille, joilla on haasteita kotoutumisen ja työllistymisen etenemisessä.

ICF*-Luokitukseen pohjautuva työ- ja toimintakyvyn sekä toiminnallisen kielitaidon arviointi.

*Maailman terveysjärjestön (WHO) ratifioima toimintakyvyn, toimintarajoitteiden ja terveyden kansainvälinen luokitus.

Jatkosuunnitelma maahanmuuttajien erityistarpeet huomioiden

Kirjallinen yhteenveto työ- ja toimintakyvystä sekä toiminnallisesta kielitaidosta. Suositus jatkotoimenpiteisiin.

Vapaaehtoistyösopimus

Valmennus toteutuu vapaaehtoistyön sopimuksella 1 kk. 2pv/vk 4h/pv. Tapaturmavakuutus valmennuksen aikana säätien tiloissa ja työtehtävissä.

Ryhmä- ja yksilövalmennus, workshop-työskentely

Havainnot ja arviointi

Käytännön työskentely sekä toiminnallinen suomen kielen taito.

Kohderyhmä

ALMA-valmennuksen kohderyhmänä ovat maahanmuuttaneet, joiden työ- ja toimintakykyä sekä kielitaitoa on tarpeen selvittää palvelutarpeenarvioinnin tueksi ja työllistymispolun suunnitteluksi. Valmennus sopii erityisesti jo pidemmällä kotoutumisessa oleville, joilla suomen kielen opiskelu ja /tai koulutus sekä työllistymisen polut eivät ole edenneet suunnitellusti.

Arvioinnin menetelmät ja tavoitteet

ALMA-valmennuksessa selvitetään toiminnallisia menetelmiä hyödyntäen maahanmuuttaneiden työ- ja toimintakykyä sekä toiminnallista suomen kielen taitoa. Arviointi pohjautuu ICF-luokitukseen, joka on maailman terveysjärjestön (WHO) ratifioima toimintakyvyn, toimintarajoitteiden ja terveyden kansainvälinen luokitus.

Tarkastelun keskiössä ovat työllistymiseen tarvittavat voimavarat, kuten toiminnallisen kielitaidon taso, osaaminen, terveys, työ- ja toimintakyky sekä asenteet ja motivaatio. Työ- ja toimintakyvyn havainnointia toteutetaan yksilö/ryhmävalmennuksen ja workshop-työskentelyn aikana sisältäen kognitiivisten taitojen (oppiminen ja hahmottaminen) ja motoristen taitojen arviointia.

Nämä havainnot voivat olla ristiriitaisia haastattelumenetelmällä kerätyn tiedon kanssa, mitä toteutetaan lakisääteisenä peruspalveluna. Lisäksi valmennuksessa käytetään yksilölliseen tilanteeseen soveltuvia validoituja itsearviointimittareita. Kokonais-tilanteen selvityksen ja arvioinnin jälkeen maahan muuttaneille tehdään jatkosuunnitelma ja suositus ohjautumiselle tarpeenmukaisen palvelun piiriin. Jatkopolun suositus voi kohdentua myös TOIMIVA-valmennukseen.

Toimintaympäristö ja sisältö

Toimintaympäristönä ovat ryhmävalmennustila sekä workshop työtilat. Valmennuksen kesto on 1 kuukausi, 2 päivänä viikossa 4 tuntia päivässä, mikä sisältää yksilö- ja ryhmävalmennusta sekä workshop työskentelyä työelämälähtöisissä työtehtävissä, kuten esimerkiksi siivoojan, tekstiililajittelijan ja myyjän työtehtävissä. Käytännön työtehtävien kautta saadaan tietoa mm. maahanmuuttaneen valmiuksista noudattaa työohjeita, ammatillisesta osaamisesta sekä työelämän taidoista ja valmiuksista toimia työyhteisöissä. Ryhmävalmennuksen tavoitteena on havainnoida sosiaalisen vuorovaikutuksen ja ryhmätyöskentelyntaitoja. Yksilövalmennuksessa selvitetään maahanmuuttaneen yksilöllistä kokonaisvaltaista tilannetta erilaisten toiminnallisten tehtävien ja haastattelun/keskustelujen avulla. Kirjallisten ja suullisten tehtävien kautta havainnoidaan ja arvioidaan maahanmuuttaneen toiminnallisen kielitaidon tasoa, hahmottamisen kykyä, luku- ja kirjoitustaidon sekä oppimisen valmiuksia.

Laatuvaatimukset ja resurssitarpeet

Valmennuksen keskeisiä laatuvaatimuksia ovat yksilöllinen, ratkaisukeskeinen ja voimavaraistava tuki ja ohjaus sekä vahva verkostotyö sidosryhmien kanssa. Lisäksi tarvitaan toimintaan soveltuvat turvalliset työtilat, koneet ja laitteet sekä riittävä perehdyttäminen ja opastus työtehtävien tekemiseen. Valmennuksen tuottamiseen varattavissa resursseissa on huomioitava riittävä työ- ja toimintakyvyn arviointiin perehtynyt ammatillinen koulutus sekä maahan muuttaneiden kanssa työskentelyn osaaminen ja kokemus.

2.3 TOIMIVA-valmennus

Toiminnallista kielitaitoa, osallisuutta ja työllistymisvalmiuksia edistävä valmennus maahanmuuttaneille

Valmennuksen kulku

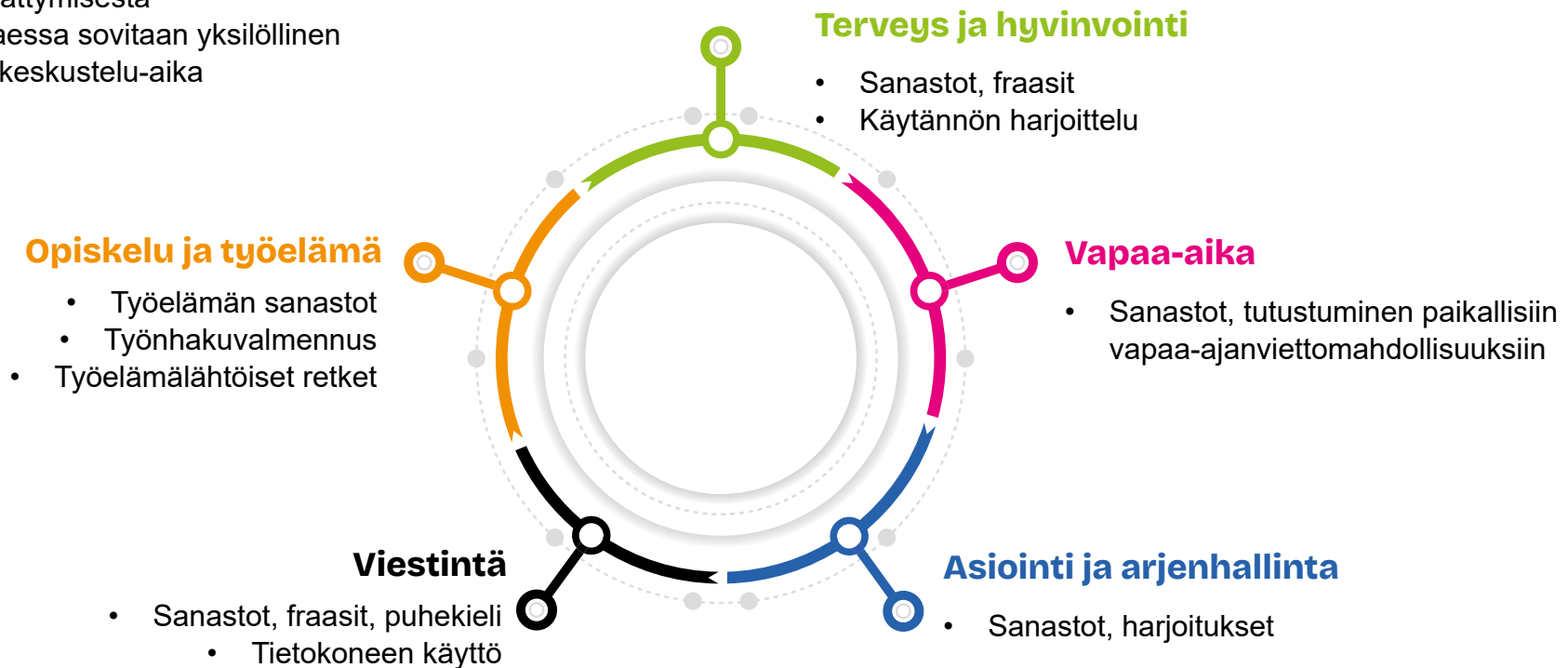
- Aloitus non-stop
- Valmennus toteutuu vapaaehtoistyön sopimuksella
- Rekisteröinti ESR+ hankkeeseen
- Seuranta 3 kk ja 6 kk valmennuksen päättymisestä
- Tarvittaessa sovitaan yksilöllinen ohjauskeskustelu-aika

Valmennus

- Ryhmävalmennus ma ja ke
- max 8h/vko, ti ja to, klo 9-13, max 5 kk
- Mahdollisuus workshop-työskentelyyn Elävä säätöillä
- Sis. tarvittaessa yksilö- ja työnhakuvalmennusta

Vaihtuvat teemat

- Kuukausittain vaihtuvat teemat rotaationa
- Valmennuksen voi aloittaa minkä teeman aikana tahansa

Kohderyhmä ja tavoitteet

TOIMIVA-valmennuksen kohderyhmänä ovat maahanmuuttaneet, joilla on tarve kehittää toiminnallista suomen kielen taitoa päästäkseen avoimille työmarkkinoille tai opiskelemaan. Valmennus soveltuu kotoutumisajalla oleville tai jo pidempään Suomessa asuneille maahanmuuttaneille, joilla ei ole todettu fyysisiä tai psyykkisiä työ- ja toimintakyvynrajoitteita. Valmennuksen vaikutuksena toiminnallinen suomen kielen taito, työnhakutaidot ja arjen hallinta sekä osallisuus lisääntyy. Maahanmuuttaneille muodostuu realistinen käsitys omista valmiuksista, kielitaidosta sekä itselle soveltuvasta ammattialasta. Valmennus tukee koulutukseen ja avoimille työmarkkinoille hakemisessa sekä siirtymisessä. Valmennuksessa olemisen (1-5 kk) jälkeen toteutetaan seuranta 3 ja 6 kuukauden kuluttua valmennuksen päättymisestä. Tarvittaessa maahanmuuttaneen tilanne arvioidaan ja palveluohjataan uudelleen, mikäli jatkopolutus ei ole edennyt suunnitellusti.

Toteutus ja toimintaympäristö

Toimintaympäristönä ovat ryhmävalmennustila sekä workshop työtilat. Valmennuksen kesto on 1–5 kuukautta, 2–4 päivänä viikossa 4 tuntia päivässä. Ryhmävalmennusta toteutetaan 2 päivänä viikossa ja yksilöllisestä valmennuksesta sovitaan tarpeen mukaan. Lisäksi oman tilanteen ja mahdollisuuksien mukaan voidaan valmennukseen lisätä workshop-työskentelyä 2 päivänä viikossa Elävä säätiön työelämälähtöisissä työtehtävissä. Säännöllisin väliajoin valmentaja jalkautuu toteuttamaan kielitaitovalmennusta workshopin työtehtävien pariin sekä toteuttaa tarpeen mukaan ryhmämuotoisia työhönvalmennustuokioita.

TOIMIVA-valmennus sisältää myös työelämälähtöisiä oppilaitos- ja työpaikkavierailuja sekä osallisuutta tukevia retkiä. Näistä lisää kappaleessa 2.5.

Valmennuksen teemat ja sisällöt

Ryhmävalmennuksen teemat terveys ja hyvinvointi, asiointi ja arjenhallinta, vapaa-aika, viestintä sekä opiskelu ja työelämä tarjoavat taitoja suoritua arkielämän tilanteissa, antavat tietoa terveellisistä elämäntavoista edistämällä osallistujien hyvinvointia ja osallisuutta. Teemat vaihtuvat ja toistuvat rotaationa, joten kaikki teemat käydään läpi 5 kuukauden aikana. Täten valmennuksessa aloittaminen on mahdollista ajoittaa mihin ajankohtaan tahansa. Valmennuksessa käytetään ja sovelletaan suomen kielen opetukseen vapaasti saatavilla olevia materiaaleja sekä käytetään toiminnallisia menetelmiä kielitaidon edistämiseksi, joista lisätietoa kappaleessa 2.4.

Laatuvaatimukset ja resurssit

Valmennuksen keskeisiä laatuvaatimuksia ovat yksilöllinen, ratkaisukeskeinen ja voimavaraistava tuki ja ohjaus sekä vahva verkostotyö sidosryhmien kanssa. Lisäksi tarvitaan toimintaan soveltuvat turvalliset työtilat, koneet ja laitteet sekä riittävä perehdyttäminen ja opastus työtehtävien tekemiseen. Valmennuksen tuottamiseen varattavissa resursseissa on huomioitava riittävä maahanmuuttaneiden kanssa työskentelyyn ja työhönvalmennukseen perehtynyt ja osaava ammatillinen henkilöstö sekä toimintaan soveltuvat turvalliset työtilat, koneet ja laitteet.

2.4 Moninaiset menetelmät toiminnallisen kielen oppimiseen

TOIMIVA-valmennuksen toteutus ja pedagogiset menetelmät

1. Teemallinen rakenne

- Valmennus eteni kuukausittain vaihtuvien teemojen mukaan.
- Teemat mukautettiin ryhmän tarpeisiin ja kieli-taitoon.
- Tasoerojen vuoksi tehtävien vaikeustasoa sovellettiin yksilöllisesti.

2. Kielelliset harjoitukset

- **Ymmärtämisen taidot:** kirjoittaminen, kuullun- ja luetunymmärtäminen.
- **Tuottamisen taidot:** ääntämisharjoitukset, sanasto- ja kielioppitehtävät.
- **Vuorovaikutus:** piktogrammit, eleet, ilmeet, pikapiirtäminen ja korvaava kommunikaatio.
- **Digitaaliset työkalut:** käänössovellukset harkitusti, YouTube-videot, YLE:n selkouutiset.

3. Toiminnallisuus ja luovat menetelmät

- **Elävä kauppa:** ostostilanteiden harjoittelu, esineiden nimeäminen.
- **Retket:** liikennemerkkien tunnistaminen, luonto- ja tori-bingot.
- **Pelit:** Junior Alias, Värinauttien lautapelit.
- **Askartelu:** biojätepusseista sanomalehdistä, kollaasit mainoslehdistä.
- **Kehollisuus:** kehon osien opettelu, liikunta- ja rentoutusharjoitukset.

4. Työelämävalmiudet

- **Itseilmaisu ja vahvuudet:** oman osaamisen sanoittaminen.
- **Asiakirjat:** CV ja työhakemus.
- **Harjoitukset:** työhaastattelut, ammattisanasto, työelämätaidot Elävä säätiön tehtävissä.
- **Yritysvierailut:** autenttiset tilanteet ja vuorovaikutus.

2.5 Työelämälähtöiset vierailut ja retket

Paikallista kieltä, kulttuuria ja historiaa sekä työelämän sääntöjä ja valmiuksia voidaan opiskella monin eri tavoin.

Hankkeessa toteutettiin työelämälähtöisiä tutustumiskäyntejä erilaisiin yrityksiin, säätioihin sekä koulutus- ja rekrytointitapahtumiin. Maahanmuuttaneet saivat näin tietoa alueensa työmarkkinoista ja mahdollisuuksista sekä työelämän vaatimuksista. Myös yritykset hyötyivät tavatessaan potentiaalisia työntekijöitä, joista osa johti rekrytointeihin asti.

Osallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi vierailimme mm. museoissa ja näyttelyissä, alueellisissa liikuntapaikoissa, kirjastoissa ja teimme pienimuotoisia retkiä luontoon sekä kaupunkiympäristöihin.

Monipuoliset retket tarjosivat samalla monimuotoisen oppimisympäristön, kun työelämämahdollisuuksia kartoitettiin yhdessä. Retkille valmistauduttiin opettelemalla sanastoa ja retkien aikana kerrattiin niitä aidoissa tilanteissa, kuten ammatteja ja työtehtäviä.

2.6 Verkostoituminen ja itsearviointi

Hanketyöntekijät osallistuivat aktiivisesti valtakunnallisiin maahanmuuton, kotoutumisen sekä osallisuutta edistävien toimijoiden seminaareihin ja verkostotapaamisiin kerryttäen ajantasaista tietoa kotoutumisesta, lakimuutoksista, osallisuuden edistämisestä sekä työllistymisen haasteista, ratkaisuksista ja hyvistä käytännöistä. Saatua tietoa hyödynnettiin hankkeen kehittämistyössä. Hankehenkilöstö oli mukana myös KAKE-hankkeiden vertaistapaamisissa, joiden tavoitteena oli lisätä hankkeen näkyvyyttä Pohjois-Savon alueella toimivien hankkeiden kanssa, joita rahoitetaan EU:n Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 –ohjelmakauden erityistavoite 4.3 Yhdenvertaiseen osallisuuteen toimintalinjan mukaan.

Osallistujien saamiseksi hankehenkilöstö verkostoitui Varkauden ja Siilinjärven maahanmuutto palveluiden ja Siilinjärven kuntakokeilun ja Varkauden työllisyyspalveluiden sekä Pohjois-Savon TE-toimen kanssa. TE uudistuksen myötä aloitettiin yhteistyön rakentaminen työllisyysalueiden kanssa. Verkostoyhteistyötä tehtiin myös oppilaitosten, muiden lähialueilla toimivien hankkeiden sekä yritysten kanssa. Asiakasohjautumisen saavutettavuutta edistettiin myös mainosjulkaisuin sosiaalisen median kanavissa, maahanmuuttaneiden WhatsApp-ryhmissä, jakamalla flyereita ja hanke-esittelyin kohdennetuissa julkisissa tilaisuuksissa.

Hankehenkilöstö arvioi toimintaansa mm. Innokylän arviointimittarilla, joka on kehittämistoiminnan itse- ja vertaisarvioinnin työkalu. Mittarin avulla arvioidaan kehittämisprosessia ja kehittämisen tavoitteiden saavuttamista. Lisäksi toimintaa kehitettiin palvelumuotoilun keinoin ja suullisesti sekä kirjallisesti saadun osallistujapalautteen kautta. Itsearviointissa ja toiminnan kehittämisessä hyödynnettiin myös verkostolta saatua tukea ja palautetta.

2.7 Mittarit

Osallisuusmittari

Osallisuuden mittaaminen ei ole yksiselitteistä. Jo sanana osallisuus on vaikea kääntää toiselle kielelle ja sanan merkitys on haasteellista ymmärtää. TOIMIVA-hankkeessa tehtiin yhteistyötä THL:n kanssa ja osallisuuden mittaamiseksi päädyttiin käyttämään [kaksiosaista osallisuuskyselyä](#).

Osallisuuskyselyn avulla voidaan mitata toimintaan osallistuvan ihmisen osallisuuden kokemusta ja sen muutosta. Kysely sisälsi osallisuuden kokemusta mittaavan osallisuusindikaattorin 10 väittämää, jotka ovat tieteellisesti validoitu ja lisäksi kysymyksiä, jotka liittyivät terveyteen ja elämänlaatuun sekä hankkeeseen osallistumisesta seuranneisiin koettuihin hyötyihin. Osallisuuskyselyä ei ole rajattu tiettyyn kohderyhmään tai palveluun. Osallisuuskyselyyn vastaamisen edellytyksenä oli vastaajan luku- ja kirjoitustaito, mutta tarvittaessa lomake oli mahdollista täyttää vastaajan kanssa keskustelemalla. Kysely oli saatavissa tällä hetkellä vain suomeksi. Osallisuuskyselyn haasteena havaittiin validien vastausten heikko saavutettavuus, joka koski erityisesti osallisuusindikaattori osiota. Mittarin käytön haasteet johtuivat mm. vaikeudesta kääntää kysymykset toiselle kielelle, kysymysten ymmärtämisen vaikeudesta sekä kulttuurisista eroista esittää omia mielipiteitä. Osallisuusindikaattorin väittämien kaikki vastaukset sijoittuivat lähes poikkeuksetta ääripäähän, joka edusti osallisuuden kokemusta. Vastausten vaihtelevuutta esiintyi puolestaan muissa kysymyksissä, kuten yksinäisyyden kokemus, terveydentila, tyytyväisyys taloudelliseen tilanteeseen tai

työmarkkina-asema. Vaikka osallisuuskysely ei osoittautunut täysin luotettavaksi mittariksi kohderyhmällemme, saimme siitä arvokasta tietoa osallistujien elämäntilanteista ja koetusta osallisuudesta arjessa. Seurantakyselyiden perusteella hankkeeseen osallistuminen oli tuonut heidän elämäänsä merkityksellistä tekemistä, ja osallistuminen oli tuntunut turvalliselle ja yhdenvertaiselle.

Osallisuuskyselyyn vastaaminen hankkeessa oli vapaaehtoista ja kyselyn toteutus noudatti EU:n yleistä tietosuojasetusta (GDPR) ja Suomen tietosuojalainsäädäntöä.

Kykyviisari

ALMA-valmennuksessa osallistujan työ- ja toimintakyvyn arvioinnissa käytettiin mittarina Kykyviisaria. Kykyviisari on itsearviointikysely, jota hyödynnetään usein palveluissa, joihin osallistuu haastavassa työmarkkina-asemassa olevia henkilöitä ja joilla voi olla osaamiseen sekä terveyteen liittyviä puutteita ja haasteita. Kykyviisari-lomake on saatavilla 10 eri kielellä sekä selkokielisenä lomakkeena että helpotettuna selkokielisenä versiona. Hankkeessa hyödynnettiin erityisesti venäjänkielistä kyselylomaketta sekä helpotettua Kykyviisari -lomaketta, jossa on käytetty piktogrammeja vastausvaihtoehdon ymmärtämisen tukena.

2.8 Havaintoja osallisuudesta ja työllistymisen haasteista

Osallisuus ei ole toiminnan täyteistä arkea, pakotettua tai vapaaehtoista osallistumista, eikä osallisuuden kokemukseen ole yhtä menestystarinaa monistettavaksi. Osallisuuteen tarvitaan arkisia kohtaamisia, huumoria ja juttelua sekä vuorovaikutusta toisten ihmisten kanssa moninaisissa paikoissa ja tilanteissa.

Hankkeessa on pyritty ryhmässä toimimisen avulla lisäämään osallisuutta ja ehkäisemään syrjäytymistä. Osallisuuden kokemusta on lisännyt suomen kielen toiminnallinen oppiminen vuorovaikutteisessa, luottamuksellisessa ja aikaa antavassa ympäristössä huomioiden jokaisen suomen kielen taso yksilöllisesti. Huomasimme, että asioita ja kieltä oppii yhdessä olemalla, toiminnallisella harjoittelulla, puhumalla sekä ystävystymällä. Yhteisöllisyys lisää osallisuuden kokemusta ja saa aikaa oppimista ja motivoi juurtumaan yhteiskuntaan.

Havaitsimme yhteiskunnallisia haasteita työllistymisen sekä ammatillisen koulutuksen suhteen. Suomen kielen kielitaitovaatimukset ovat korkeat sekä työllistymisen että ammatillisen koulutuksen suhteen. Maahanmuuttaneiden aiemmin hankittua osaamista ei myöskään tunnisteta riittävästi. Työllistymistä ja kouluttautumista tukevia palveluja sekä koulutusta suomen kielen oppimiseen ryhmä- ja yksilömuotoisesti tarvitaan kaikissa kotoutumisen vaiheissa. Hankkeeseen osallistuneet maahan-

muuttaneet olivat motivoituneita kouluttautumaan ja työllistymään Suomessa. Valmennuksessa keskityttiin työelämä- ja opiskelutaitojen kehittämiseen käytännönläheisesti.

3

Palautteet

3.1 Asiakaspalautteita

TOIMIVA-hankkeessa palautetta kerättiin sekä itse kehitetyn, toimintaan kohdennetun kyselylomakkeen, säätöön yleisen palautekyselyn avulla. Lisäksi palautetta saatiin suullisesti valmennusten aikana, mikä mahdollisti hankehenkilöstölle valmennussisältöjen jatkuvan kehittämisen ja suunnittelun osallistujaryhmien tarpeita vastaaviksi. Hankkeeseen osallistuneet kokivat palautteen merkitykselliseksi erityisesti oppimisen ja osallisuuden näkökulmista. Yhteistyökumppaneilta saatu palaute vahvisti käsitystä siitä, että toimintamallit vastasivat palveluarvioinnin tarpeisiin ja tarjosivat konkreettisia ratkaisuja maahanmuuttaneiden työllistymisen, kotoutumisen ja osallisuuden edistämiseksi.

"Elävä säätöön ansiosta opin paljon uutta ja mielenkiintoista sekä sain uusia tuttavuuksia."

"Ystävällinen ilmapiiri tunneilla."

"Opettaja, joka selvästi tietää asiansa."

"Nautin todella opettajan kuuntelemisesta ja ymmärtämisestä."

"Opin tuntemaan suomalaisiin perinteisiin, kulttuuriin. Tutustua suomalaisen elämän eri puoliin."

"Pidin kielen opiskelusta ja siivous työstä. Nautin ryhmässä opiskelusta."

"Olen erittäin kiitollinen opettajalleni tiedosta, huumorista, ymmärryksestä ja miellyttävistä tunteista tunneilla."

"Haluan kiittää sinua mahdollisuudesta oppia kieltä ja työskennellä tiimissäsi. Mielestäni ei ole puutteita, kiitos paljon."

"Nautin todella olla mukana näillä kursseilla."

"Upea idea, olin erittäin iloinen saadessani olla mukana tässä projektissa!"

Mitkä asiat vahvistuivat palaute- lomakkeiden mukaan

Itseluottamus, työnhakutaidot, motivaatio, jaksaminen, arjen taidot, kuuntelu- ja keskustelutaidot, stressinhallinta, elämänilo ja positiivinen ajattelu, ongelmanratkaisutaidot.

Tärkeimpiä/parhaimpia asioita

Opiskelu ja työ, ryhmässä opiskelu, kuuntelu- ja kirjoitusharjoitukset.

Parannuksia

Lisää tietokoneen käyttämiseen liittyvää valmennusta.

Tilanteen muutos

Tilanne on muuttunut parempaan jonkin verran tai paljon parempaan.

Mikä toimi hyvin - otteita palautteista

- Työskentely muiden kanssa ja opit työssä.
- Rohkaistiin puhumaan edes vähän suomea.
- Yksilövalmentaja opettaa ja auttaa.
- Oli hienoa, että valmennuksessa pystyttiin huomioimaan suomen kielen taitotasoni.
- Sain riittävästi ohjeita ja minulle oltiin ystävällisiä.

Tähdet säätöille keskiarvo 4,7 / 5.

3.2 Asiakkaan blogi (Käännös seuraavalla sivulla)

Я была участником проекта Toimiva. Это интеграционный проект для иммигрантов, где мы изучали финский язык, традиции, культуру и законы Финляндии. Это был ценный и интересный опыт, который помог мне значительно продвинуться в изучении языка и лучше понять финское общество.

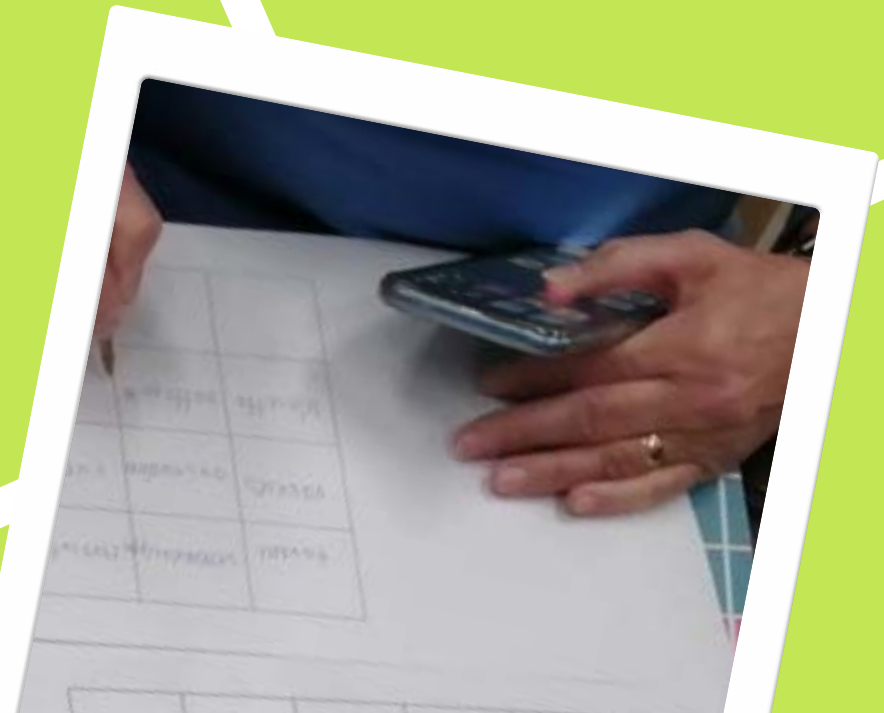
Функциональный подход к изучению финского языка оказался очень эффективным. Мы, участники проекта, получили много полезной информации, которую сразу могли применять в повседневной жизни. Например, мы читали рекламные газеты из магазинов и обсуждали все, что нас заинтересовало. Учитель разъясняла нам значение и смысл государственных праздников и финских традиций. Мы обсуждали с учителем текущие события из нашей жизни, задавали вопросы и получали понятные ответы. Учитель давала нам много картинок и заданий на жизненные темы: сортировка мусора, оплата банковских счетов, общественный транспорт. Преподаватель показала нам сайты для поиска работы, мы вместе составили резюме.

Методы обучения мне понравились. Мы общались с учителем на простом финском языке – и в процессе разговора спрашивали значение непонятных слов. Постепенно я чувствовала себя увереннее и понимала все больше финских слов. Во время занятий был постоянный диалог с учителем – так я понемногу перестала стесняться говорить на финском. Наш учитель почти всегда понимал меня – потому

что старался понять! Это меня мотивировало участвовать в обсуждениях и я хотела говорить все больше. Атмосфера в группе была дружеской и веселой. Это создавало комфортные условия для обучения, потому что учиться среди друзей всегда приятно и можно легко делиться своими мыслями. Я думаю, что групповой коучинг оказывал большую моральную поддержку – мы много смеялись и шутили.

Сейчас я продолжаю изучать финский язык в профессиональном училище в Куопио. Я планирую поступить на учебу по профессии садовод. И сейчас я точно могу утверждать, что знания, полученные в рамках проекта Toimiva-Hanke, помогли мне в дальнейшем обучении.

Я благодарна организаторам за этот курс и считаю, что такие программы очень важны для интеграции иммигрантов. Спасибо проекту Toimiva за этот опыт!

Käännös suomeksi

Olin mukana Toimiva-projektissa. Se on maahanmuuttajille tarkoitettu kotouttamisprojekti, jossa opiskelimme suomen kieltä, perinteitä, kulttuuria ja Suomen lakeja. Tämä oli arvokas ja mielenkiintoinen kokemus, joka auttoi minua edistymään merkittävästi kielitaidossani ja ymmärtämään paremmin suomalaista yhteiskuntaa.

Toiminnallinen lähestymistapa suomen kielen opiskeluun osoittautui erittäin tehokkaaksi. Me, projektin osallistujat, saimme paljon hyödyllistä tietoa, jota pystyimme heti soveltamaan arjessa. Esimerkiksi luimme kauppohenkilöiden mainoslehtiä ja keskustelimme kaikesta, mikä meitä kiinnosti. Opettaja selitti meille suomalaisten juhlapyhien merkityksen ja perinteiden taustan. Kävimme opettajan kanssa läpi ajankohtaisia asioita elämästämme, esitimme kysymyksiä ja saimme selkeitä vastauksia.

Opettaja antoi meille paljon kuvia ja tehtäviä elämän eri tilanteista, kuten jätteen lajittelusta, laskujen maksamisesta ja julkisesta liikenteestä. Hän näytti meille työnhakusivustoja, ja yhdessä laadimme ansioluettelon.

Pidin opetusmenetelmistä. Keskustelimme opettajan kanssa yksinkertaisella suomen kielellä ja kysyimme samalla epäselvien sanojen merkitystä. Vähitellen tunsin itseni varmemmaksi ja ymmärsin yhä enemmän suomen sanoja. Oppitunneilla oli jatkuvaa vuoropuhelua opettajan kanssa, ja vähitellen lakkaisin ujostelemasta suomen kielen puhumista. Opettajamme ymmärsi meitä melkein aina – koska hän todella yritti ymmärtää! Tämä motivoi minua osallistumaan keskusteluihin ja halusin puhua yhä enemmän.

Ryhmässä vallitsi ystävällinen ja iloinen ilmapiiri. Tämä loi mukavat oppimisolosuhteet, koska ystävien kanssa opiskeleminen on aina miellyttävää, ja ajatuksia oli helppo jakaa. Mielestäni ryhmävalmennus tarjosi suurta henkistä tukea – nauroimme ja vitsailimme paljon.

Nyt jatkan suomen kielen opiskelua ammattiopistossa Kuopiossa. Suunnittelen hakevani opiskelemaan puutarhuriksi. Voin nyt varmasti sanoa, että Toimiva-projektissa saamani tiedot ovat auttaneet minua jatko-opinnoissani.

Olen kiitollinen järjestäjille tästä kurssista ja uskon, että tällaiset ohjelmat ovat erittäin tärkeitä maahanmuuttajien kotoutumisen kannalta. Kiitos projektista ja tästä kokemuksesta!

3.3 Asiantuntijanäkökulma

Majakkana maahanmuuttajille

Elävä säätiö sr:n TOIMIVA-hanke on ollut kuin majakka, joka on antanut selkeämmän suunnan ja ohjannut maahanmuuttajia kohti parempaa kotoutumista ja osallisuutta Siilinjärven ja Varkauden alueilla. Tämä ESR+-hanke on pyrkinyt edistämään maahanmuuttajien sosiaalista osallisuutta, kotoutumista sekä opiskelu- ja työllistymispolkuja. Hankkeen tavoitteena on ollut kehittää tarve- ja asiakaslähtöisiä toimintamalleja, jotka tukevat maahanmuuttajien integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan.

”Koemme Siilinjärvellä tämän hankkeen positiiviset vaikutukset maahanmuuttajien jatkopolkujen myötä. Näemme myös sosiaalisen ja kielellisen vahvistumisen, joka taas tukee integroitumista yhteiskuntaan ja antaa enemmän mahdollisuuksia jatkopolkujen löytämiseen.” Laura Muona, maahanmuuttokoordinaattori.

Haasteet toimintaan ohjautumisessa

Työllisyysalueuudistus toi mukanaan merkittäviä muutoksia työllisyyspalveluiden järjestämiseen myös Siilinjärvellä. Uudistuksen myötä TE-palvelut siirtyivät kunnille vuoden 2025 alussa. Vaikka uudistus on tuonut mukanaan monia hyviäkin muutoksia, se on myös aiheuttanut viiveitä maahanmuuttajien ohjautumisessa TOIMIVA-hankkeen toimintaan, työllisyysasiantuntijoiden toimenkuvamuutosten ja asiakkuuksien siirtojen vuoksi. Siirtymävaiheessa palvelujen sujuvuus on saattanut hetkellisesti kärsiä, mikä on voinut vaikeuttaa maahanmuuttajien pääsyä hankkeen tarjoamiin palveluihin.

Toinen merkittävä haaste TOIMIVA-hankkeessa on ollut maahanmuuttajanuorten sitoutumattomuus. Kokemamme mukaan maahanmuuttajataustaisilla nuorilla on ollut vaikeuksia sitoutua pitkäjänteisesti erilaisiin koulutus- ja työllistymisohjelmiin. Syitä tähän on voinut olla toive paluusta kotimaahan, haasteet suomen kielen oppimisessa, sekä motivaatio-ongelmat. TOIMIVA-hanke on pyrkinyt vastaamaan osaltaan näihin haasteisiin tarjoamalla toiminnallista kielitaito- ja työhönvalmennusta, jotka tukevat nuorten integroitumista ja sitoutumista suomalaiseen työelämään.

Mahdollisuudet ja tulevaisuuden näkymät

Vaikka haasteita on ollut muun muassa asiakasohjauksessa, valmennusten avulla on saatu aikaan hyvä tuloksia. Suomen kielen käytännön taitojen vahvistaminen toiminnallisesti on osoittautunut tehokkaaksi keinoksi parantaa maahanmuuttajien valmiuksia opinto- ja työelämässä. Hankkeen tarjoama TOIMIVA-valmennus on auttanut maahanmuuttajia löytämään heidän tarpeisiinsa sopivia työpaikkoja ja koulutusmahdollisuuksia. Lisäksi hankkeen tarjoama yksilöllisempi ALMA-valmennus puolestaan kartoitti mm. kognitiivisen toimintakyvyn rajoitteita, mitkä voivat vaikuttaa suomen kielen oppimiseen.

TOIMIVA-hanke on ollut tärkeä askel kohti maahanmuuttajien parempaa kotoutumista ja osallisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa. Hankkeen tarjoamat palvelut ja valmennukset loivat pohjan maahanmuuttajien onnistuneelle integroitumiselle ja tulevaisuuden mahdollisuuksille.

Kiittäen yhteistyöstä,

Siilinjärven Maahanmuuttopalvelut

3.4 Vapaaehtois- työntekijän näkökulma

**Jotain omaa, hauskaa ja jopa
hyödyllistäkin**

**Vapaaehtoistyöntekijän mietteitä toimimisesta
maahanmuuttajien kotouttamisen parissa**

Montakohan kertaa elämän ja työuran aikana onkaan tullut mietittyä aina uudestaan sitä, mitä sitä isona tekisikään? Kuudenkymppin ikäkriisissä kipuillessa olikin sitten alettava pikkuhiljaa valmistautua siihen päivään, jolloin ammattinimikkeeksi tulisi eläkeläinen. Vuosikymmenien ajan mottoni ovat olleet nämä Claes Andersonin sanat: ”Onnellisin olet silloin, kun et lainkaan kysy itseltäsi oletko onnellinen vain onneton, kun unohdat itsesi ja täytyt siitä tehtävästä ja tekemisen ilosta, jossa tunnet tekeväsi jotain omaa, hauskaa ja jopa hyödyllistäkin”. Jo tuolloin mielessäni oli selkeä halu tai oikeastaan vapaaehtoinen velvollisuus korvata yhteiskunnalle sitä, mitä itse ja perheeni on vuosikymmenien saatossa saanut. Päälimmäisenä kiitollisuus Suomen kattavasta koulutusjärjestelmästä. Monet tekijät viitoittivat tietäni liittymään Marttoihin, joiden arvopohja ja toiminta vastasivat tuolloista kutsumustani.

Yllättävän pian muutaman sattuman ja onnekkaan kohtaamisen kautta olen päässyt toimimaan Puurtilan Marttojen kautta vapaaehtoisena maahanmuuttajien kotouttamisen ammattilaisten apukätenä mm. Varkauden kaupungin kielikahvilassa, ELY-keskuksen Hyvät väestösuhteet -hankkeessa sekä Elävä säätiön ESR+ osarahoitteisessa TOIMIVA-hankkeessa. Kaikki edellä mainitut ovat tarjonneet minulle mahdollisuuden hyödyntää työelämästä ylijäänyttä kokemusta ja osaamista. Kaikki ne ovat antaneet paljon enemmän kuin ottaneet. Ennen kaikkea ne ovat panneet minut nöyrästi kyseenalaistamaan ja tarkistamaan omia, ehkä hieman suppeita käsityksiäni siitä keitä ovat nämä toivotavasti maahamme asettuvat uudet suomalaiset. Sillä yhtä lailla kuin he tarvitsevat meitä me tarvitsemme heitä – kotoutumaan, jäämään, kasvattamaan seuraavan sukupolven suomalaisia.

Harmittavan yleinen stereotypia maahanmuuttajasta lienee häiriökäyttöksinen nuorimies Itä-Helsingin ostarilla. Anteeksi itseni ja kaikkien meidän puolesta. Jonain arkiaamuna katselin pöydän ympärille läpi räntäsateen ja loskan kuka polkupyörällä kuka kävellen tulleita kurssilaisia: ukrainalainen, kohta kuusikymppinen, kaiken kotimaassaan menettänyt mies, onnesta säteilevä esikoistaan odottava tänne avioitunut aasialaistaustainen vaimo, kotimaassaan jo sairaanhoitajaksi kouluttautunut nuori nainen, elämänhalunsa ja motivaationsa menettänyt, nipin napin peruskoulunsa läpi rämpinyt nuorukainen – vain joitakin esimerkkejä mainitakseni. Sitten toisaalla, vain muutaman kilometrin päässä työskentelevät työurani aikaiset kollegat, korkeasti koulutetut teknologia-asiantuntijat kansainvälisissä suuryrityksissä – ovathan hekin maahanmuuttajia, mutta koko valtiovallan ja meidän kaikkien toivomia sellaisia. Yhdistävä tekijä kaikilla heillä on todellisen kotoutumisen ja yhteisöön kuulumisen edellytyksenä oleva kielitaito. Kyllähän sillä englannilla toki pärjää, kaikkihan sitä Suomessa osaavat. Aivan liian helppoa on myös pysytellä omakielisessä kuplassa. Mutta se kuuluminen yhteisöön ja siihen vaikuttaminen edellyttävät pidemmän päälle kielen oppimista. Oppimiseen vaikuttaa luonnollisesti oppimismotivaatio, mikä taas havaintojeni mukaan riippuu suuresti siitä, onko henkilö tullut jäädäkseen vai palatakseen heti tilanteen sen salliessa lähtömaahansa.

Toimiva-hankkeessa monipuolisesti käytettävän toiminnallisen oppimis- ja opetusmenetelmän ansiosta olen saanut viettää monta hauskaa hetkeä. Jo tällainen maallikkokin oivalsi nopeasti, miten tärkeitä nuo retkien, pelien ja askartelun merkeissä vietetyt hetket olivat: ne rentouttivat, kevensivät tunnelmaa ja ikään kuin antoivat luvan laskea harteilta menneen traumat ja taakat – edes pieneksi hetkeksi. Niiden myötä syntyi spontaania, luontevaa vuorovaikutusta ryhmässä, mikä puolestaan tehostaa oppimista.

Missä näet tulevaisuutesi on varmasti avainkysymys kaikille heille iästä, lähtömaasta, uskonnosta, ammatista riippumatta. Ymmärrettävästi, mutta harmittavasti yhteiskuntamme saattaa odottaa maahanmuutosta pikavoittoja ja laastaria oman väestökehityksemme mukanaan tuomiin haasteisiin. Itse näen hieman vastaavan kehityskaaren aikoinaan 440 000 karjalaisen evakon tai vastavuoroisesti Suomesta korkeamman elintason toivossa Ruotsiin muuttaneiden suomalaisten sulautumisessa uusiin yhteisöihin: muuttajasukupolven aikuiset ottivat vastaan ennakkoluulot, toimeentulovaikkeudet, kokivat kivuliaan kaipuun menneeseen; toivo oli heidän lapsissaan, joiden tulevaisuudesta nämä vanhemmat maksoivat kalliin hinnan.

Toivon malttia ja kärsivällisyyttä yhteiskunnalta ja meiltä jokaiselta. Aloitetaan siitä, että uskalletaan kohdata maahanmuuttajat tarrautumatta liikaa omiin mielikuviin, ennakkoluuloihin tai odotuksiin. Aluksi riittää, kun katsot silmiin, hymyilet ja sanot vaikka ”hei”. Lähtömaasta, kielestä, uskonnosta tai ihon väristä riippumatta me ihmiset olemme yllättävän samanlaisia.

Päivi Räsänen

Puurtilan Martat

3.5 Osallisuus TOIMIVA-hankkeessa THL:n viitekehyksen valossa

TOIMIVA-hankkeen toiminta ja tavoitteet ovat linjassa Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) määrittelemien osallisuuden osa-alueiden kanssa. THL jakaa osallisuuden kolmeen ulottuvuuteen: osallisuus omassa elämässä, osallisuus yhteisöissä ja vaikuttamisen prosesseissa sekä osallisuus yhteisestä hyvästä. Näiden osa-alueiden kautta voidaan jäsentää, miten hanke on tukenut maahanmuuttaneiden kotoutumista, työllistymis- ja koulutuspolkuja sekä osallisuutta.

Osallisuus omassa elämässä

näky hankkeessa yksilöllisenä tukena, erityisesti suomen kielen oppimisen ja jatko-opetuksen ohjauksen kautta. Hankkeen tarjoamat palvelut ovat vahvistaneet osallistujien toimijuutta ja mahdollisuuksia vaikuttaa omaan elämäänsä.

Osallisuus yhteisöissä ja vaikuttamisen prosesseissa

on toteutunut ryhmämuotoisten toimintojen kautta. Vuorovaikutteinen oppimisympäristö ja yhteisöllinen tekeminen ovat lisänneet osallistujien kokemusta kuulumisesta yhteisöön ja mahdollistaneet vertaistuen.

Osallisuus yhteisestä hyvästä

on vahvistunut, kun osallistujat ovat päässeet jakamaan kokemuksiaan, tukemaan toisiaan ja osallistumaan yhteisiin tavoitteisiin. Tämä on lisännyt merkityksellisyyden tunnetta ja vahvistanut sosiaalisia verkostoja.

4

**Tulokset ja hankkeen suositukset
valmennuksien soveltamiseksi ja
jatkokehittämiseksi**

4.1 Tulokset

Hankkeen tavoitteena oli saavuttaa vähintään 80 osallistujaa koko hankeajalla. Hankkeeseen osallistui yhteensä 49 maahanmuuttanutta. TOIMIVA-valmennukseen osallistuneiden jatkopolkujen tavoitteena oli, että vähintään 30 % työllistyy tai suuntautuu ammatillisiin opintoihin. Ensimmäisen toimintavuoden jälkeen positiivisia jatkopolkuja oli 66 %. Koko hankeajan jälkeen positiivisten jatkopolkujen määrä oli 53,1 % osallistuneista. Osallistuneista työllistyi 16,3 %, 36,7 % aloitti kotoutumiskoulutuksessa/työvoimakoulutuksessa tai ammatillisissa opinnoissa. 46,9 % osallistuneista odotti kotoutumiskoulutukseen pääsyä ja haki opiskelu- tai työpaikkaa.

Työllistymisen ja ammatilliseen koulutukseen siirtymisen tavoite ei toteutunut hankkeen tavoitteisiin nähden. Tähän vaikutti mm. se, että suurin osa hankkeeseen osallistuneista maahanmuuttaneista olivat vasta kotoutumisen alkuvaiheessa ja odottivat kotoutumiskoulutukseen pääsyä. Valtaosalla suomen kielen osaaminen rajoittui viikonpäiviin, numeroihin 1-20, ruokasanoihin ja muutamiin yleisiin fraaseihin, kuten ”mitä kuuluu?”, ”Kiitos hyvää”. Osa maahanmuuttaneista oli myös luku- ja kirjoitustaidottomia. Englannin kieltä osasi noin 5 osallistujaa. Työllistymisen edellytyksenä yhteiskunnassamme näyttäytyy edelleen vahvana suomen kielen taito. Myös ammatillisen koulutuksen kielitaitovaatimukset ovat melko korkeat ja havaintomme mukaan niihin ylittää vain osa kotoutumiskoulutuksen käyneistä.

4.2 Suositukset ja jatkohyödyntäminen

Tämänhetkisen palvelutarjonnan ulkopuolelle jäävät maahanmuuttaneet, joiden perusvalmiudet ja kielitaito eivät riitä työllistymiseen tai selviytymiseen peruspalveluissa. Tarjolla ei ole toimintaa ja kielen oppimista yhdistäviä palveluita. Kielitaidon vahvistamista ja luontevaa työelämäsanaston oppimista voitaisiin hyödyntää TOIMIVA- valmennuksen toimintamallia käyttäen mm. työkokeiluissa, palkkatuetussa työssä, kuntouttavassa työtoiminnassa sekä erilaisissa kuntoutuspalveluissa. Ammatillaiset voivat hyödyntää toimintamallia maahanmuuttaneiden palveluiden ja työllistymispolkujen suunnittelussa. Toimintamallit edistävät kotoutumista sekä työllistymisen valmiuksia ja mahdollisuuksia, jotka puolestaan tuovat kustannussäästöjä. Toimintamallien jatkohyödyntämisessä on työttömien työnhakijoiden kohdalla huomioitava tämänhetkinen lainsäädäntö ja taattava kaikille alueellisesti yhdenvertainen osallistumisen mahdollisuus.

ALMA-toimintamalli antaa maahanmuuttaneille realistisen käsityksen omasta osaamisesta, työelämän valmiuksia vastaavasta työ- ja toimintakyvystä sekä kielitaidosta. Ammatillisille toimintamalli antaa tietoa asiakkaan työ- ja toimintakykyisyydestä, mikä auttaa oikea aikaisiin ja tarkoituksen mukaisiin palveluihin ohjaamisen. Toimintamallia voi hyödyntää työllisyysalueilla ja hyvinvointialueilla tuen ja palvelutarpeenarvioinnissa.

ALMA-valmennuksen tuloksena saavutettiin arvokasta tietoa työllisyyden kuntakokeilun virkailijoille maahan muuttaneiden tilanteista jatkosuunnitelmia ja palvelutarpeen uudelleen arviointeja varten. Valmennuksessa havaittiin mm. hahmottamisen haasteita, kognitiivisten ja motoristen taitojen puutteita sekä puutteita noudattaa ja toimia annettujen kirjallisten ja kuvallisten ohjeiden mukaisesti. Työllistymisen ja kielitaidon edistymisen haasteina havaittiin myös haasteita asenteessa ja motivaatiossa, vaikka kielen oppimiseen edellytykset olivat nähtävissä eikä työ- ja toimintakyvyssä itsessään havaittu puutteita kielitaidon heikkoutta lukuun ottamatta.

Suurin osa hankkeeseen osallistuneista koki kaikkein tärkeämäksi suomen kielen opiskelun ja kielen oppimisen ennen työn hakemista. Vain murto osalla motivaatio suomen kielen oppimiseen oli heikompi ja he halusivat päästä suoraan työelämään. Suomen kielen opiskelun mahdollisuudet osoittautuivat kuitenkin melko rajallisiksi. Kansalaisopistojen kurssit osoittautuivat lähes poikkeuksetta liian vaativiksi ja kotoutumiskoulutukseen odotusajat venyivät jopa kahdeksaan kuukauteen. Hankkeen toiminnallinen kielitaitovalmennus edisti mahdollisuuksia opetella ja oppia suomen kieltä esimerkiksi maahanmuuttaneiden odottaessa pääsyä kotoutumiskoulutukseen.

Monilla jo kotoutumiskoulun käyneillä oli edelleen tarve kohentaa kielitaitoa päästäkseen ammatillisen koulutuksen tai työelämän vaatimalle kielitaitotasolle. Myös työnhakutaidot osoittautuivat puutteellisiksi ja hankkeen aikana moni saikin tehtyä työnhauksi-asiakirjoja ja lähetettyä työhakemuksia ohjatusti. Moni maahanmuuttanut työllistyi hankkeen aikana tai pääsi opiskelemaan ammatilliseen koulutukseen tutkinnon osia tehdyn CV:n ja hakemuksen avittamana.

Yksi osallistuja osallistui Toimiva- kielivalmennukseen tavoitteenaan hoiva-avustaja tutkinnon loppuun suorittaminen. TOIMIVA-valmennuksen aikana hänen kielitaitonsa kehittyi merkittävästi, ja hän pääsi jatkamaan opintojaan. Osallistuja kertoi, että ryhmässä oppiminen lisäsi rohkeutta ja motivaatiota kielien oppimiseen. Kielitaito ei edistynyt kaikkien kohdalla yhtä hyvin. Osallistujien kielitaidon edistymistä saattoi heikentää ryhmädynamiikka, ryhmän osallistujien vaihtuvuus, ryhmän koko sekä kielitaidon tasoerot. Vastaavanlaista toimintaa suunniteltaessa on hyvä ottaa nämä seikat huomioon. Oppiminen syntyy arjessa, kun ihmiset pysähtyvät, peilaavat ja kohtaavat toistensa ajatuksia, ei yksittäisissä sessioissa. Hankehenkilöstön ja osallistujien näemyksen mukaan kielitaidon edistymiseen tarvittaisiin useampia valmennustunteja viikoittain. Näin ollen oppimisen tukena voitaisiin paremmin hyödyntää kertaus ja toistomenetelmiä.

5

Johtopäätökset ja arviointi

5 Johtopäätökset ja arviointi

Hankkeessa kohdattiin onnistumisia jatkopolutuksessa, saatiin palautetta merkityksellisen työn tekemisestä sekä kohdattiin monenlaisia haasteita. Hankkeeseen ohjautumisen haasteet kohdattiin mm. jo hankkeen alkuvaiheessa. Osaltaan tähän syynä olivat suuret palvelu-uudistukset kotoutumislaissa sekä työllisyyspalveluissa ja organisaatioiden omat järjestäytymiset.

Hankkeessa onnistuttiin tarjoamaan valmennusta hyvin erilaisissa tilanteissa oleville maahanmuuttaneille. Erityisesti haasteita osallistumisen mahdollisuudesta kokivat työttömyysetuutta saavat työttömät työnhakijat, joiden osallistumisen mahdollisuutta tarkasteltiin julkisen työvoima- ja yrityspalvelulain sekä työttömyysetuuslain näkökulmasta. Lakeja ei tulkittu yhtenäisesti kuntakokeilun ja TE-toimiston virkailijoiden kesken. Osa maahanmuuttaneista osallistui hankkeeseen 2 päivänä viikossa työkokeilunsa vapaapäivinä. Osa maahanmuuttaneista sai puolestaan luvan osallistua valmennukseen 4 päivänä viikossa, jolloin valmennus sisälsi työelämälähtöistä workshop työskentelyä. Myös hankehenkilöstö ohjasi ja hankki osallistujille työkokeilupaiikkoja ulkopuolisista yrityksistä valmennuksen aikana yksilöllisen tarpeen mukaan.

Maahanmuuttaneista vain harva motivoitui workshop työskentelyyn. Työtehtävät koettiin ilmaisen työn tekemiseksi, eikä yhtenä kielen oppimisen keinona. Toiset puolestaan kaipasivat arkeen konkreettista tekemistä ja merkityksellisiä työtehtäviä, kuten esim. poistotekstiilin lajittelu tai siivous. Työyhteisöön kuulumisen koettiin merkityksellisenä.

Kahden valmennusmallin yhtäaikainen toteuttaminen, ryhmäkokojen vaihtelut sekä osallistujien kielitaidon tasoerot haastoivat valmennuksen suunnittelua ja toteutusta. Vastaavaa toimintaa suunnitellessa on hyvä varata riittävästi henkilöstöä toiminnan toteuttamiseen, jotta myös yksilövalmennukselle jää riittävästi aikaa tarpeen vaatiessa. Myös tuloksellinen markkinointi- ja verkostotyö vaatii oman panoksensa käytettävästä työajasta.

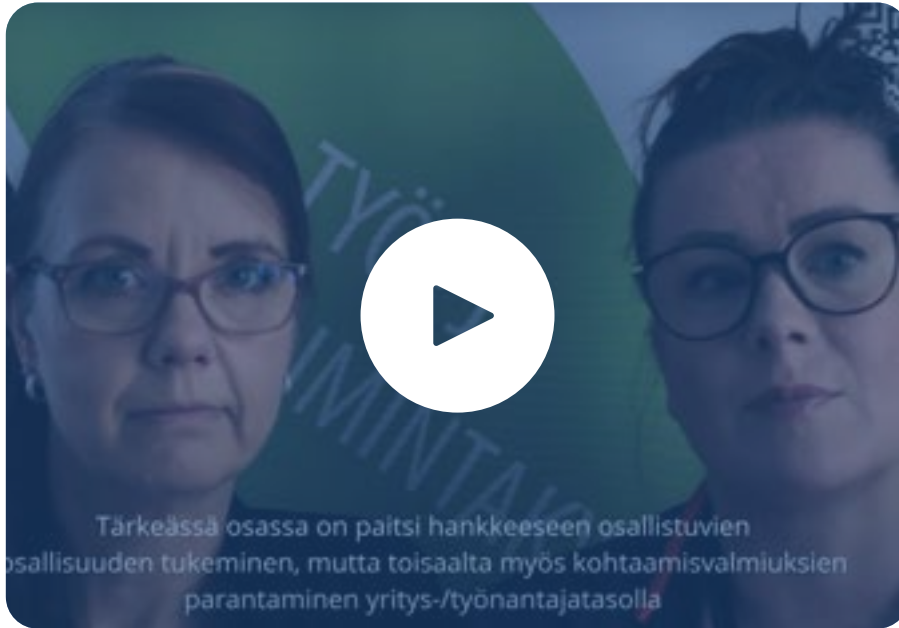
Kielitaitovalmennusta toivottiin lisää kielitaidon omaksumisen kannalta. Myös hankehenkilöstö koki, 2 päivänä toteutuvan kielitaitovalmennuksen pääsääntöisesti riittämättömänä. Osallisuuden näkökulmasta osallistujat kuitenkin hyötyivät hankkeesta ja oppivat jonkin verran uusia sanoja ja fraaseja. Erilaiset oppimistyylit huomioitiin valmennuksessa; ja osallistujien oppimisen tavat ja vahvuudet tulivat esiin erityyppisissä tehtävissä.

Osallistujille toteutettiin hankkeessa olon päättymisen jälkeen kolmen kuukauden ja kuuden kuukauden kuluttua seurantayhteydenotot. Kolmen kuukauden seurannoissa havaittiin jatkopolkujen pääsääntöisesti toteutuneen ja osallistujien tilanteiden pysyneen samana. Kolmen kuukauden seurannoissa suurin osa osallistujista vastasi yhteydenottoon. Sitoutumattomuus seurantoihin näkyi erityisesti kuuden kuukauden seurannoissa, jolloin suurinta osaa osallistujista ei enää tavoitettu. Näin ollen seurannan merkitys ja ohjauksen sekä neuvonnan tarve osallistumisen jälkeen osoittautui arvioitua vähäisemmäksi.

TOIMIVA-hankkeen kokemukset osoittavat, että osallisuuden vahvistaminen on keskeinen osa kotoutumista ja työllistymisen edistämistä. THL:n osallisuuskehys tarjoaa hyödyllisen näkökulman hankkeen vaikutusten arviointiin ja jatkokehitykseen. Jotta osallisuus voi toteutua kokonaisvaltaisesti, on tärkeää, että palvelut tukevat sekä yksilön toimijuutta että yhteisöllistä osallistumista. TOIMIVA-hankkeen kokemukset osoittavat, että vuorovaikutteinen toiminnallinen kielivalmennus ja ALMA-valmennus ovat keskeisiä keinoja vahvistaa kaikkia osallisuuden osa-alueita. Hankkeessa hyödynnettiin asiantuntijoiden osaamista, vertais-toimintaa sekä kokemusasiantuntijuutta. Näiden yhdistelmä loi osallistujille turvallisen ja kannustavan oppimisympäristön, jossa yksilölliset tarpeet ja kokemukset huomioitiin.

Liitteet ja materiaalipankki

TOIMIVA-hanke videosessio

Mikä on TOIMIVA-hanke?

[Ladattavat valmennusmateriaalit](#)

[Linnasmäen opisto](#) Eri hankkeissa tuotettuja oppimateriaaleja maahanmuuttajakoulutukseen

[Helppoa Suomea – Satu Lahtonen](#)

[Lukiarki](#)

LUKIARKI on aikuisten maahan muuttaneiden lukutaito-opetukseen tarkoitettu opetusmateriaali.

Opetusmateriaalin on laatinut Opintokeskus Visio, Vihreä Sivistysliitto ry. Aineiston valmistumista on tukenut Alfred Kordelinin säätiö.

[Ryhmärenki](#)

Tulostettavia kirjoja, keskustelu- ja kuvakortteja, pelejä ja visoja ryhmien ja ohjaajien käyttöön.

[Papunet](#)

Papunet välittää tietoa ja materiaalia kommunikoinnissa ja ymmärtämisessä tukea tarvitseville ihmisille, heidän lähi-ihmisilleen ja ammattilaisille.

Esimerkkejä ALMA-valmennusmateriaaleista: [Mallista kirjoittaminen](#) ja [Sanelu-tehtävä](#)

Esimerkkejä muusta itsetuotetusta valmennusmateriaalista:

[Mitä teit viikonloppuna](#)

[Siivoat kotona](#)

[Leivot tai laitat ruokaa kotona](#)

[Käyt kävelyllä](#)

[Kuuntelet musiikkia kotona](#)

[Hankkeessa tuotettua kuvakirjamateriaalia](#)

[Hankehenkilöstö kouluttautui Toisto-ohjaajiksi](#)

[TOIMIVA-hanke esittäytyy kuvin](#)

[TOIMIVA-hanke juliste](#)

[Warkauden Lehti -artikkeli](#)

**Euroopan unionin
osarahoittama**

